

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академічне видавництво, 2004. 352 с.

3. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. Київ : Либідь, 1991. 120 с.

4. Пихтіна Н. П. Основи професійної майстерності соціального педагога : хрестоматія до курсу. 2-ге вид. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2009.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-2>

САМООСВІТА ЯК УМОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Белка Є. О.

викладач, голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін

Відокремленого структурного підрозділу

«Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва»

Дніпровського державного технічного університету

м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Самоосвіта педагога – це провідна форма вдосконалення професійної компетентності, що полягає в засвоєнні, оновленні, поширенні й поглибленні знань, узагальненні досвіду шляхом цілеспрямованої, системної самоосвітньої роботи, спрямованої на саморозвиток та самовдосконалення особистості, задоволення власних інтересів і об'єктивних потреб освітнього закладу

«Вчити самого себе» – девіз кожної особистості. Але найактуальнішим він стає для педагогів, бо внаслідок їхньої наближеності до молодого покоління здійснюється безпосередній вплив на розвиток особистості студентів. Особистісно зорієнтована самоосвіта педагога забезпечує підвищення педагогічної майстерності, а в результаті – безперервний саморозвиток особистості самого педагога і його вплив на розвиток особистості студента.

Вже не достатньо бути на занятті та поза ним актором, режисером, діловодом, диригентом, дипломатом, психологом, новатором і компетентним фахівцем. Модель сучасного педагога передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Ці якості не видаються додатком до диплома про педагогічну освіту, а формуються у щоденній учительській праці.

Самоосвіта педагога є основною формою підвищення педагогічної компетентності, яка складається з удосконалення знань та узагальнення педагогічного досвіду шляхом цілеспрямованої самоосвітньої роботи. Самоосвіта здійснюється індивідуально або колективно.

Самоосвітню діяльність педагога можна розглядати як сукупність декількох «само-»:

- **самооцінка** – вміння оцінювати свої можливості;
- **самооблік** – вміння брати до уваги наявність своїх якостей;
- **самовизначення** – вміння вибрати своє місце в житті, суспільстві, усвідомлювати свої інтереси;
- **самоорганізація** – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організовувати робоче місце та діяльність;
- **самореалізація** – реалізація особистістю своїх можливостей;
- **самокритичність** – вміння критично оцінювати перевагу та недоліки власної роботи;
- **самоконтроль** – здатність контролювати свою діяльність;
- **саморозвиток** – результат самоосвіти.

Шляхом досконалої організації самоосвітньої діяльності постійно удосконалюється професійна майстерність педагога і, як наслідок, формується авторитет педагога серед студентів та колег. Таким чином, творчо працюючий педагог сам собі створює особистий імідж.

Самоосвіта педагога не повинна зводитися до відновлення знань, якими він оволодів у вузі, мова йде про озайомлення з новітніми педагогічними та психологічними дослідженнями, пошук нових напрямків у методиці та організації навчально-виховного процесу, розгляд на високому науковому рівні педагогічних проблем.

Велику цінність для формування вміння адекватної самооцінки представляє взаємовідвідування занять. Під впливом суджень колег, педагог по-новому оцінює методи, прийоми, які використав на занятті, оцінює зміст заняття. Педагог конструює заняття, проводить, аналізує його, підбиває підсумки. Тому серед багатьох факторів, що визначають успіх роботи педагога, головним є потреба й уміння аналізувати свою діяльність і діяльність своїх вихованців. Тільки аналіз і самоаналіз заняття забезпечують творчий підхід до навчання, розумний розрахунок і високе мистецтво.

З появою в роботі педагога комп'ютера та Інтернету значно підвищуються можливості педагогічної самоосвіти. З'являються нові теми, цікаві завдання та способи їх розв'язання, нові способи самореалізації, що з'явилися у педагога через появу нових засобів самоосвіти:

- розробка електронних занять, посібників тощо;

- розробка пакету тестового матеріалу в електронному вигляді;
- комплект дидактичного матеріалу з предмета: самоосвітні, практичні, контрольні роботи;
- розробка комплексу роздаткового матеріалу з предмета;
- створення термінологічного словника з предметної теми, розділу;
- розробка навчальних проєктів;
- проєкт особистої методичної веб-сторінки;
- база даних питань і задач з предмета;
- створення електронної бібліотеки творів художньої літератури згідно програми.

Інтернет з його можливостями спілкування по електронній пошті, участі в чатах, форумах, майстер-класах, тематичних відеоконференціях, вебінарах, семінарах сприяє віртуальному об'єднанню груп людей за інтересами. У мережі створюються професійні об'єднання і спільноти, які, професійно спілкуючись, мають можливості вдосконалити свої знання, використати їх на практиці, обговорити з колегами ті проблеми, які їх хвилюють.

Отже, процес самоосвіти є оптимальним шляхом формування професійної компетентності педагогів за умови, що вона – не самоціль педагогів, а сходинка для досягнення вищого покликання педагога – учити та виховувати нове покоління.

Література:

1. Діагностика праці вчителя. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2007, жовтень. С. 64–70.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : «ЮрінкомІнтер», 2008. 1040 с.